

*FILT-PIL els altres *PIL-FILT, uns i altres, és clar, amb l'accentuació inicial, pròpia dels compostos germànics. Que en els ambients més o menys bilingües —germano-romànics— de Flandes, Artois o l'Anglaterra normanda, allò es contragués ràpidament en **felpe*, i això en **pelfle*, era inevitable, i en totes dues combinacions la segona *l* es va dissimilar; més sovint per eliminació, en part canviant-la en *r*; d'on *felpe* en uns llocs, *pelpe* en altres, i en normand i anglès *pelvre*, *peltyr*. La veritat és que no sé veure cap objecció capaç de fer-ho descartar; més que més, quedant sempre el recurs d'admetre ací les explicacions per repercussió, o per manlleu d'una llengua a l'altra, que han acabat per fer-se acceptar en el cas de *felte*.

DERIV.: *Pelfeta*. *Pelfó* [1789, *pelfons* 1835, *DAG.*]; *empelfonat* (veg. supra). *Pelfós*. *Pelfut*, d'on és manlleuat el murc. *perfudo* (Lemus, *Vocab. Panocho*). *Pelfar* i més aviat *apelfar*, -*fat*: «Lo venerable vell se li apareix. / —Vina, li diu, al primer raig de l'alba / te vull acompanyar a la que 't salva / --- / —Entra 'l naufruc al místic oratori / --- / entre 'ls brassos molosos d'un penyal: / allà, de fruyt menjívol lo convidà, / sobre jonsa *apelfada*, encara humida / per la pluja batent del temporal», *Atl.* (Introd., 23e). O bé *empelfat*: «En la taula, en lo dinar --- s'ha guarnit com a prova, al mig, un curiós ramillete amb arcades verdes de sumo primor --- estàtues de pisa amb ropatges i colors corresponents --- arcades *empelfades* verdes ---», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 71).

¹ «Queglí che sciupa e perde», oposat a *renouela* i *salva*, en el *Vers del Lavador*, v. 49, veg. Crescini, *Atti del R. Ist. Veneto di Sci.*, L. ed. A., 1900; cf. Appel, *Litbl.* xxii, 79.

+*Peli*, +*pèlia*, V. *pella* *Peliagut*, groller i intolerable castellanisme per *repeleuc*, o *embullat* o *pelut*

PELICA, pres del ll. *pelicānus*, i aquest, del grec *πελεκάν*, -*ἄνος*, id. □ 1.ª doc.: c. 1460, JRoig.

«Isac fill, prest, / la mort volent, / obedient / al pare seu; / Ell, fill de Déu, / ver redemptor, / --- / del cos la sanc, / ell *pelicà* / sos pits nafrà, / pels fills salvar / e restaurar, / scampant-la tota, / com una gota / sols hi bastàs», *Spill*, 13963; i en femení: «—No pens en bega / —dix, ab grans crits— / let dels meus pits; / yo novençana, / no *pellicana*, / plaer vull pendre, / no-m plau despendre / los pits nafrar, / per al fill dar / la sanc del cos», id., 5084. Comenta Chabàs: «la historia natural de los antiguos asegura que destruí su pecho para alimentar sus hijuelos; los modernos han comprobado que el pelicano aprieta su cabeza sobre el pecho para vomitar la pesca que guarda en su buche para sus crías; parece que en el texto hay algo de contraposición entre *novensana* y *pellicana*, aludiendo a la disparidad de edades de la que se va casado y la que tiene el *pelecano*» (p. 312, sense indicació de variants de lliçó en l'un ni en l'altre pasatge).

Aqueixa simbòlica aplicació de llegendària interpretació era lloc comú en els cenacles literaris valencians

del S. xv, car ho digueren semblantment altres dos textos val. de l'últim decenni (*AlcM*) i així mateix: «O ver *pellicà* - puix tal benvolença / nafrant vostres pits - mostràs, senyor just, / en gran pecat l'hom - clavàt per fallença / d'aquell vedat gust / Vós sols desclavàs - clavàt en lo Fust», Johan Scrivà. «*Pellicano*, ocell: *pelicanus*», Busa-N. (E-II-1.5 f.). La bàrbara accentuació *pelicano* del castellà modern no es documenta fins a 1737 (els versos de Góngora mostren que c. 1610 encara s'hi accentuava bé).

Per comparació de forma es deu haver d'explicar l'aplicació com a nom de planta (noteu de camps): «*pelicans de camps*: *déphinum* consolidà; *dauphin alouette*; *espuela de caballero*» que Cavanilles (*Observaciones*, 1798, II, 332) inclou en la seva classe XIII (*Polyandria*); també en la *Flora Farm.* de Texidor; j'influí potser en *pelicau* variant de *panical* (ESPINA)?

Pelicau, V. *panical* (ESPINA) *Pelico*, *pelineu*, *pelinxo*, V. *pèl* *Peliotxa* (hapax de 1309), potser d'alguna variant dial. de l'it. *pilorci* 'bocins de pell' (mal llegit o no per *pelotxes*) *Pelitre*, V. *piro*-*Pelitreques*, *pelitroques* corrupcions del cast. *palitroques* *Pelitxa*, *pelixó*, *peliu*, V. *pèl*

PELL, del ll. PĒLLIS id. 1249.

En la Lleuda de Cotlliure, d'aquesta data: «--- Carga de cordoà, 2 sous, 2 drs.; carga de *peylisseria*, id.; carga d'aynines, id.; carga de *peyls* de cabritz, id.; carga de merceria, id. ---» (RLR IV, 248). «Negú sartre, ni parayre, ni *pelisser*, no gaus retre vestidures, ni draps, ni paradures, ni *peyls*, que liurats li sien en comanda per los venedors, als compradors --- entró que'l venedor sia pagat», reglament de Perpinyà de 1305 (RLR VII, 46). Frase sarcàstica del marit desenamorat a la muller que es fa vella: «Amen-les los hòmens mentre són belles e jóvens; puis diran-los: —Aqueixa *pell* faria a tornar al *pellicer*, que massa penja; en març, deuria ésser estada podada aqueixa sarment, que la brocada li plora ---», BMetge (*Somni* IV, *NCL.*, 153.5). També es troba en Llull. I en dites proverbials: «Lo gat si ha bella *pell*, tantost se fa salvatge», Eiximenis (*Dones* I, f.º 21v^o). *Deixar la pell* 'ésser mort': «Més val pendre altre marit, lo qual per rahó sia més viuidor que yo, per no passar tants perills, car sabuda cosa és que: *qui sovint en armes va / hi dexa la pell o la hi dexarà*», Galba (*Tirant*, Ag. III, 368.4).

En aplicacions especials: «DE CUYNAR --- trencar les avellanes --- pelar les amelles ab aygua bullent --- la *pell* de les amelles: *folliculus amygdalarum*; remullar ---», OPou (*ThPu*, 225). En el Capcir diuen *la pèl de l'ou* par 'la closca' (Formiguera, 1960). És popular, i no sols de l'extrem Sud, anomenar *pell*, a manera d'adjectiu, l'animal o home difunt: «--- ixes enfangat! Perquè no li pegues boltes: a l'arremat, *pell!*» (acabaran per matar-te), *Canyissaes*, 9 (en el gloss.: «*pell*: mort, fallat»). Es pronuncia *pél* amb vocal tancada a tots els dialectes (les excepcions que creu trobar *AlcM* són degudes a individus o dialectes com el ross. que han neutralitzat els dos fonemes, i hi ha error d'au-